

LAIKAS

"EL TIEMPO"
SEMÁNARIO LITUANO
Mendoza 2289
Avellaneda, Bs. Aires
1952. I. 7
V. M. * Nr. 58

Lemtingieji metai prasidėjo

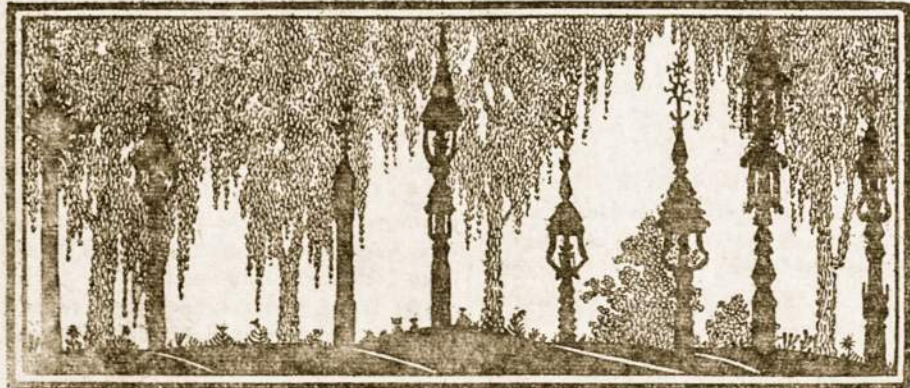
SUS DEBESYS

Naujųjų 1952 metų angoje pasaulio padangė dengia tamsūs ir grėsmingi debesys. Korėjoje derybų komedija tebesitęsia be aiškių rezultatų. Sausio 3 d. Sovietų Sąjungos užsienių reikalų ministras A. Višinskis staiga pasiūlė perkelti tas derybas į Jungtinių Tautų Saugumo Tarybą, bet iš to vargu kas ar

katastrofos, arba prie negailestingo karo. Taip pat ir Churchillis pasakė kalbą, kuri yra panaši į pasakytąją 1940 metais, kada anglai buvo vieni prieš vokiečių invazijos pavojų. Lygiai kaip tada jis nieko kito negalėjo pažadėti, kaip "kraują, prakaitą ir ašaras", taip ir dabar reikalavo, kad tauta pasiruoštų kietai trijų metų kovai prieš kraštui gre-

litinė padėtis yra geresnė negu bet kada šiame nelaimiui ir vergijos dešimtmetyje. Viso pasaulio spauda kalba apie Lietuvą ir pripažįsta jai teisę nepriklausomai gyventi. Toli neįsiekiant, toje pačioje Pietų Amerikoje kasmet pasirodo šimtai palankių straipsnių apie Lietuvą. Net, pavyzdžiui, šito "LAIKO" nr. ispaniškas vedamasis, redakcijos įteiktas, mieliai buvo atspausdintas viename iš pačių rimčiausių Buenos Aires dienraščių. Būsimajam karui pavaižduoti, amerikiečių žurnalas "COLLIERS" pašventė visą specialų numerį. Tenai "NEW YORK TIMES" karinis apžvalgininkas Baldwin aprašo, kaip amerikiečiai išsikels pabaltijai, o šalia įdėtas žemėlapis vaizduoja būsimąją Lietuvą su Vilniumi, Klaipėda ir Karaliaučium. Tai yra labai būdingas įtakingų šalių viešosios nuomonės ir politikų palankumas mums. Visa tai mums duoda naujos drąsos ir įpareigoja dirbti visuose frontuose sutartinai ir išvermingai.

Kai iš tamsių debesų trenks pirmasis lemtingas žaibas, pakelkime galvas ir neužmiršime, kad tiesa ir teisė pagaliau vieną kartą turi laimėti.

Smūteliais pasipuošusi tėviškės žemė laukia laisvės ausos 1952 metais.

bešeis, nes tenai sovietai turi veto teisę, o Korėjoje ne. Be to sąjungininkai yra įsitikinę, kad dėl Korėjos paliaubų galima derėtis tik vietoje, nes pavojinga pirkti katę maiše. Taigi greito susitarimo viltys yra labai mažos. Tuo tarpu sausumos fronte karo veiksmai yra vietinio pobūdžio, tačiau iš oro ir iš jūrų sąjungininkai visą laiką smarkiai bombarduoja komunistų įsitvirtinimus ir kariuomenės telkinius, neleidami jiems pasiruošti masiniams puolimams.

Pavojaus signalai ateina iš šalių, esančių į pietus nuo komunistinės Kinijos. Indokinijos, Tailandijos ir Birmanijos pasieniuose Kinijos komunistai yra sutelkę dideles armijas ir gali kiekvieno momentu pradėti "laisvinimo" žygį, panašų į Korėjos.

Artimuosiuose Rytuose Iranas pergyvena aštrią ekonominę ir politinę krizę. Trūksta pinigų net diplomatų kelionėms, o Vengrijos sostinėje net turėjo užsidaryti vienintelis konsulas. Negaudami algų ir nematydami jokios išeities, vis labiau brūzda nepatenkinti gyventojai, o vakarų sąjungininkai stebi ir laukia. JAV sutinka persams duoti paskolą, bet reikalauja už tai įsijungti į Vakarų gynybos bloką. Iranas svyruoja ir laukia valandos, kada reikės būtinai pasirinkti Rytus arba Vakarus.

Egipte vyriausybė vos bepajėgia kontroliuoti prieš anglius įtuzijus masių kruvinas demonstracijas ir banditizmą. Anglai laukia, kada pagaliau rytietiškos aistros perdegės ir pails. Atrodo, kad nuovargio ženkli vis daugiau esama ir derybos dėl Sueso kanalo bus atnaujintos.

Vengrijoje sovietų lėktuvai privertė nusileisti pasiklydusį amerikiečių transporto lėktuvą. Jame buvusieji 4 amerikiečių karo lakūnai karo teismo buvo nubauti po 3 mėnesius kalėjimo arba po 30.000 dolerių kiekvienas. JAV-bės tuojau sumokėjo už juos 120.000 dolerių ir uždarė visus Vengrijos konsulatų JAV-bėse. Šis įvykis amerikiečių visuomenėje sukėlė skaudų tautinės gėdos ir pažeminimo įspūdį, kuris lyginamas su smūgiu prie Pearl Harbour.

Europoje Italija gavo sąjungininkų sutikimą nesilaikyti žeminančių taikos sutarties apribojimų ginklavimosi srityje ir atvira pradėjo ginkluoties plaučių mastu. Panašiai į vakariečių frontą įsijungė Vakarų Vokietija ir Ispanija, su kuria JAV-bės jau sudarė karinės sąjungos sutartį. Amerikiečiai siunčia naujausio tipo sprausminius lėktuvus, tankus, patrankas ir kitokius ginklus savo sąjungininkams Europoje ir vis su didėjančiu tempu ginkluojasi namieje.

LEMTINGIEJI METAI IR LIETUVA

Atsakingi politikai ir žmonijos vadai spėja, kad 1952 metai bus lemtingi. Naujųjų metų išvakarėse Jungtinių Tautų Sekretorius Trygve Lie parėškė, kad pasaulis yra pasidalinęs ir lenktyniauja ginklų gamyboje. Tokia padėtis ilgai tęstis negali: visuotinis ginklavimas gali privesti arba prie ekonominės

siantį bankrotą. Tačiau reikšmingiausių naujųjų metų kalbą pasakė pats Pijus XII, kuris pasmerkė tuščių sovietų "taikos" propagandą, apsiribojančią atominių ginklų sunaikinimu, bet visai užmirštančią sunaikinti neapykantos ir socialinių bei politinių aistrų ginklus, sukėliančius šaltąjį karą ir vedančius prie naujo pasaulio gaisro, kuris šandien kybo kaip ant plauko.

Naujųjų metų angoje Lietuvos po-

Katalikų Seimas New Yorke

Gruodžio 16 d. New Yorke šv. Jurgio parapijos salėje įvyko New Yorke, New Jersey ir apylinkių ALRK Federacijos seimelis. Dalyvavo iš 23 draugijų 85 atstovai ir būrys svečių. Amerikos lietuvių katalikų veiklos klausimais buvo kun Gidžūno OFM, ir prof. Bendoriaus paskaitės. Pirmasis kalbėjo apie katalikų akcijas turinį ir organizaciją. Anteris apie Amerikos katalikų aktualiuosius dabarties uždavinius. Paskaitose iškeltos mintys sukėlė gyvų diskusijų.

Seimelis išreiškė savo užuojautą bolševikų persekiojimus kenčiantiems broliams Lietuvoje, pasveikino vyriausiąją kovejarę Lietuvos atstovą šiaurės geležinės uždangos — VLIKa, linkėdamas jam pasisekimo darbe ir pažadėdamas Amerikos lietuvių katalikų paramą.

Pareikšta apgailestavimas dėl vadistinių reiškinų, kurie trukdė VLIKo darbą ir gresia lietuvių vieningumui.

Oficialiai seimelio daliai pasibaigus, jo tęsinyje įvyko karaliaus Mindaugo krikšto 700 metų sukakties minėjimas. Prof. Sužiedėlis savo labai brandžioje paskaitoje išryškino to didelės istorinės reikšmės įvykio aplinkybes.

Prieš Jungtinių Tautų Pilnates Suvažiavimą JAV atstovui D. Achesonui buvo įteiktas 12 milijonų amerikiečių vardu pasirašytas raštas, kuris primena Sovietų vykdomą tautųžudybę. Lietuvių vardu kartu su kitų tautų atstovais trečiasis eilės pasirašė ALTO sekretorius Dr. P. Grigaitis.

Rusai, nesutalpinami lietuvių katalikų, didina Lukiškių kalėjimą Vilniuje.

Pranešame Gerb. Skaitytojams,

kad kaip visi Argentinos laikraščiai, taip ir "LAIKAS" pakėlė prenumeratos kainą. Dabar metams kainuoja \$ 30, pusemečiui \$ 17, atskiras nr. \$ 1.50. Urugvajuje met. \$ 5 ur. peza, kitur — met. 3 doleriai. Kadangi visiems laikraščiams popierio kiekis buvo sumažintas 50%, todėl ateityje laikraštį gaus tik laiku užsimokėję skaitytojai. Tautiečiai, neapleiskime savo spaudos sunkiose valandose.

Un llamamiento de las víctimas del imperialismo soviético

La Conferencia de Europa Centro-oriental (Central and Eastern European Conference — CEEC), fundada el 21 de marzo de 1951 por los jefes de las legaciones de los Estados Bálticos en Washington y por los miembros de los Comités Nacionales de Checoslovaquia, Polonia, Rumania, Hungría y Eslovenia, acaba de entregar un extenso y escrupulosamente documentado memorandum a los 55 miembros de la Asamblea General de la ONU en París. El documento establece los hechos y pormenores del genocidio perpetrado por la Unión Soviética y propone:

1. Considerar el problema de las deportaciones como comprometedor a todos los miembros de la ONU.
2. Obligar a la Unión Soviética a ter-

minar las deportaciones en masa y el genocidio de los pueblos sojuzgados.

3. Declarar que toda forma de deportaciones es contraria e irreconciliable con la Carta de la ONU y con la Declaración Universal de Derechos del Hombre.

En la Introducción del dicho memorandum dice el Sr. Joseph C. Grew, Secretario del Estado adjunto y Embajador de la Unión en el Japón:

"En este libro de hechos y cifras se describen cosas espantosas que sufren millones de seres humanos. Este libro dice también lo que nos espera a todos nosotros si no logramos comprender el peligro común y no reaccionamos a tiempo".

Įsrinkta pastovi Argentinos Liet. Bendruomenės Taryba

Prieš daugiau kaip metus laiko susikūrė Argentinos Lietuvių Bendruomenės Laikininis Organizacinis Komitetas, kurio tikslas buvo paruošti įstatus bei juos įteisinti valdžios įstaigose, suorganizuoti Apylinkės ir įsrinkti pastovius valdomuosius organus. Nugalėdamas daugelį kliūčių ir sunkenybių, visus metus įtemptai dirbdamas, Laikininis Organizacinis Komitetas (LOK) pagaliau š. m. gruodžio 23 d. galėjo suaukti Apylinkių atstovų susirinkimą ir įsrinkti vyriausiąją Ar. L. B. Tarybą ir Rinkimų bei Nesusipratimams Spręsti Komisiją (Garbės Teismą). Mūsų kol. tas įvykis turi nemažos reikšmės. Tai yra įrodymas, kad mūsų kolonijos lietuviai jau pribrendo, nežiūrėdami savo pažiūrų skirtumo, susėsti prie vieno stalo, suėiti į vieną frontą bendrai ir galingsnei kovai už lietuviybės išlaikymą savo tarpe ir Liet. vardo kėlimą tarptautinėje plotmėje. Vienybėje galybė, o ta vienybė susitiprina visu viena kilmė ir samoninga bei veikli savo tautos meilė. Dėlto LOK-ai priklausė visų lietuvių padėka, kad jis iam pavestą darbą vainikavo galutiniu visų patvirtotiškai nusiteikusių lietuvių suirngimu bendram lietuviybės darbu.

Kadangi neįmanoma suaukti visų Argentinos lietuvių susirinkimo, tai kiekviena avlinkė siuntė tikėtai savo atstovus, kurie atstovavo visus savo avlinkės lietuvius. Taip pat ir kandidatų į aukščiausius valdomuosius organus statė avplinkius susirinkimai. Iš pasiūlytu kandidatų atstovai turėjo įsrinkti V-ją Tarybą iš 15 asmenų ir Rinkimų bei Nesusipratimams Spręsti Komisiją iš 5 asmenų. Įsrinktoji Taryba iš savo tarpo įsrinko Vyriausiąją Valdymą ir Kontrolės Komisiją: pirmą iš 6, antrą iš 3 asmenų, o likusiais kandidatais papildė Tarybos sastatą. Liet. Bendruomenės Taryba sudaro: pirm. — prof. D. Grudis, vicepirmininkai — Andr. Kuprevičius ir Myk. Tamoliūnas (Berisso), sekretoriai — agron. A.

Lietuviai. Sukilkime Prieš Tvla ir Klasią

Tokia antrašte kreipiasi VLIKo Pirmininkas ir Užsienio Tarybos Valdytojas ir visus pasaulio lietuvius, kad jie padėtų prabilti į pasaulio sąžinę, kuri, aptemdyta komunistinės klastos, nemato tu daromą pavertuose kraštuose skriaudų, tu žiauriausių naikinimų ir masinių trėmimų, vykstančių visuose Sovietu užimtuose kraštuose. Nuo to nukreipti pasaulio dėmesį, jie organizuoti užpila įvairius atstovus "taikos prasymais" ir laiškais. Dėlto ir mūsų atstovai prašo, kad ir mes rašytume tokius protesto laiškus į Jungtinių Tautų visuotinio suvažiavimo atstovus Paryžiuje. Adresus, kam reikia rašyti, ir pavyzdžius, kaip reikia rašyti, galima gauti Ar. Liet. Bendruomenės valdyboje, Mendoza 2280, Avellaneda, ir savo avplinkėse.

Tai reikia greitai daryti ir visi nedelsdami turėtų tokius pavyzdžius pasiimti, laiškus parašyti ir pasiųsti ne vėliau iki sausio 15 d.

Santaras ir A. Miselis (Berisso) ir nariai: kun. Kaz. Vengras (Rosario), St. Povilonis, inž. B. Baranauškas, P. Sakalauskas, J. Laučius, A. Rinkevičius, K. Gelbūda, V. Stundžia (Berisso), J. Mažūka (Berisso), A. Garbužys. Vyriausiąją Valdymą sudaro: pirm. — Ig. Padvalskis, kun. P. Garšva, L. Sruoga, inž. L. Stašaitis, St. Mikėlonis ir J. Stasiulevičius. Rinkimų ir Nesusipratimams Spręsti Komisija: pirm. — A. Paršelis, kun. P. Brazys, P. Mačernis, A. Sruoga ir Vl. Veselauškas. Kontrolės Komisija: K. Norkus, P. Vaitkevičius ir S. Kaibutas.

Šie žmonės atstovauja visas pažiūras bei pakraipas ir priklauso įvairioms avplinkėms. Reikia tikėtis, kad naujai įsrinkti vadovaujantieji organai pajėgs suorganizuoti visus lietuvius, kuriems rūpi lietuviški reikalai, į Bendromę ir kad neiškreips jos idėjos. Bendruomenė nėra jokia draugija ir kitoms draugijoms neklidytis veikti savo srityse. Jos uždavinys yra sujungti visus lietuvius bendram tikslui, būtent išlaikyti lietuviybę ir padėti kovoti dėl Lietuvos laisvės. Jos geriausiaji veikimo priemonė yra rasti tai, kas tautiečius jungia, o ne tai, kas juos skiria, o tas junginys yra kaip tik pati lietuviybė. Dėlto tenka naujai įsrinktiesiems palinkėti, kad sujungtų visus Argentinos lietuvius, kurie dar jauncia savyje tikrosios lietuviybės kibirkstėlę.

Sutarfa Išleisti Lietuvos Žemėlapi

Gruodžio 20 d. New Yorke įvyko pasitarimas tarp Patariamiosios Lietuvių Grupės prie Free Europe Committee ir prof. Pakšto Lietuvos žemėlapi leidimo reikalui. Pasitarimas, išsiaiškines kai kuriuos planuojamo žemėlapi klausimus, nusistatė pritari Lietuvos žemėlapi išleidimui. Žemėlapis numatytas 5 spalvų, neskaitant sienų spalvos. Žemėlapio mastas: 1:500.000. Žemėlapyje Lietuvos valstybės sienos eina pagal Lietuvos sutartį su Latvija 1921 m., pagal 1920 m. Lietuvos taikos sutartį su Sov. Sąjunga ir pagal 1928 m. Lietuvos sienų sutartį su Vokietija. Nesant Lietuvos sutartimi su Lenkija nustatytos Lietuvos - Lenkijos sienos, žemėlapyje Lietuvos - Lenkijos siena išvedama Cursono 1920 m. nustatyta linija, kurią 1945 m. Lenkijos vyriausybė (dar koalicinė, ne bolševikinė) yra pripažinusi kaip Lenkijos - Lietuvos sieną. Žemėlapio kertėse tilps mažai žemėlapiukai: a) priešistorinės Lietuvos, b) vytautinės Lietuvos ir c) Lietuvos situacinis žemėlapis. Žemėlapio tiražas numatytas — 5.000. Išleidimo lėšomis rūpinsis Pat. Lietuvių Grupė ir prof. Pakštas.

Be Lietuvos valstybės teritorijos žemėlapis apims ir Lietuvai reikalingas pataisas rytuose ir pietuose, o taip pat ir Potsdamo konferencijos 1945 m. nutarimu Sovietų Sąjungai administruoti pavestą Mažąją Lietuvą.

Prof. Pakštas taip pat paruoš planą Lietuvos Istorinės Geografijos leidimui, kurio išleidimas rastas taip pat reikalingas.

Ar Jau Užsimokėjai "LAIKO" Prenumeratą?

Austrijos komunistų paslaptys

Mūsų bendradarbio New Yorke

"Bulletin de l'Association d'Etudes et d'Information politiques internationales", išėinas Paryžiuje dukart per mėnesį, skelbia įdomių duomenų apie Austrijos komunistų organizaciją ir veiklą. Tie duomenys labai pamokomi.

Austrijos kompartija gimė 1918 m. lapkričio mėn., t. y. dar prieš kominternos susidarymą, kuris įvykęs 1919 m. kovo mėn. Šalia Vengrijos kompartijos Austrijos kompartija yra viena iš pirmųjų kominternos sekcijų. Vienok nežinome šio savo senumo, Austrijos kompartija iki II-ojo pasaulio karo pabaigos niekada neįstengė vaidinti bent kiek svaresnį vaidmenį Austrijos gyvenime. Svarbiausia to priežastis — neturėjimas populiarų vadų. Koritschoner ir Tomann, kurie laikomi Austrijos kompartijos steigėjais, ne tik Austrijos socialdemokratų vadams nepilny kaip asmenybės, bet nebuvo patikimi nė Krcmlui, nes buvo per daug austriški ir savarankiški. Kominternas juodu todėl ir pakeitė 1925 m. visai nereikšmingais žmogeliukais Kopenlignu ir Fiala. Tomann vėliau pasidarė socialdemokratu, o Koritschoner išvyko į Sov. Sąjungą, ten pateko Stalino nemalonėn, buvo suimtas ir 1940 m. bolševikams bičiulis. Jauantis su naciiais, buvo išduotas Hitleriui ir Vicos kalėjime nukankintas. Fiala ir Kopenlignas kompartijos vadais tebuvo iš vardo. Faktiškai vadavo nuo socialdemokratų 1920 m. atskilęs dr. Frey ir buv. socialdemokratas prof. E. Fischeris. Bet ir šiuo metu Maskvai ne visai priimtini. Frey yra dalyvavęs Tito partizanuose, Fischer — buvęs socialdemokratas. Paklusnūs Staliovi tarnaai yra F. Fuernbergas ir E. Zucker-Schillingas. Pastarasis yra Austrijos kompartijos oficiozo "Oesterreichische Volkstimme" redaktorius. Tačiau vyriausias Kremliaus patikėtinis Austrijos kompartijoje yra dr. H. Nagler, į kompartiją atėjęs 1919 m. iš sionistų, ilgą laiką gyvenęs Sov. Sąjungoje, dirbęs gosplane (valstybinio plano įstaigoje) pažįstas gerai ne tik Austrijos ir Vengrijos ūki, bet ir Balkanų reikalus. Artimiausi Naglerio padėjėjai yra GPU pareigūnai L. Horityk ir Julius Deutsch (yra dar žinomas socialdemokratas Julius Deutsch).

Gal iki II-ojo pasaulio karo pabaigos

Austrijos kompartija būtų ir visai nenykusi, jei ne kaikiurių Austrijos socialdemokratų probolševikinis nusistatymas. Tiesa, žinomi socialdemokratai Fritz Adleris ir Karl Renneris buvo nepalankūs bolševikams. Bet vadovauja socialdemokratai, Otto Baueris, o šiam 1938 m. mirus, Oskaras Pollakas, linko į glaudų bendravimą ir bendradarbiavimą su kompartija. Dalis socialdemokratų partijos su dr. Frey nuo socialdemokratų partijos atskilo 1920 m. ir nuėjo pas bolševikus. Kita socialdemokratų partijos dalis su E. Scharf atskilo 1947 m. ir taip pat nuėjo pas bolševikus. Tiesa, tai palyginti nežymios jėgos, bet jos rodo, kad socialdemokratai nevisai buvo atsparūs bolševikams. Ogi nuo 1934 m. iki II-ojo pasaulio karo pabaigos Austrijos kompartija buvo sudariusi su socialdemokratais tiesiog uniją. Socialdemokratų vadams Sov. Sąjunga buvo "ein Land des Sozialismus" (socialistinis kraštas). Todėl visai suprantama, kad II-ojo pasaulio karo eigoje raudonajai armijai slenkant į vakarus, žymios dalies austrių nuotaikos buvo aiškiai probolševikinės. Rusai buvo laukiami kaip draugai, kaip išvadotojai iš nacių.

Kelių savaičių bolševikinė tikrovė Austrijoje pagydė austrus nuo bolševizmo visiems laikams. Ir kai 1945 m. lapkričio 25 d. Austrijoje įvyko laisvi demokratiniai parlamento rinkimai, tai iš 165 atstovų bolševikai tepravedė 4, nes surinko tik 5,4% visų paduotų balsų. 1949 m. spalio 9 d. įvykus antriam parlamento rinkimams, kompartija tesurinko tik 5,1% visų balsų, kurių 3/4 tenka rusų okupuotai Austrijos zonai. Kodėl už kompartiją palyginti daugiau balsuotojai nebuvo laisvi savo valią reikšti. Bet tegu tik raudonoji armija apleidžia Austriją, tai kompartija nesurinks ir 1% balsų laisvuose rinkimuose. Tačiau nors savo valstybinio svorio Austrijos kompartija ir nežymi, bet Maskvai atlieka didelį darbą. Joje telkiasi centrinės Europos bolševikinio špionizmo reikalai. Dr. Nagler šiuo atžvilgiu Maskvai didelei naudingas.

Lietuvoje maitinasi tik kopūstais

Jaunas, 16 metų, Giunteris iš Lenkijai priskirtos Rytprūsijų srities 1946 m. atsidarė bolševikų okupuotoje Lietuvoje. Jam pavyko įsitaisyti Radviliškio apylinkėje pas vieną ūkininką. Tačiau 1948 m. tas ūkis buvo įjungtas į "kolchozą", pačiam ūkininkui palkus tik apie pusę ha daržų ir 1 karvę. Tada Giunteris įsitaisė darbininku "Raudonosios Pašvaistės" "kolchoze", kuriame dirbo iki 1951 m. vasaros, kada drauge su kitais vokiečiais buvo grąžintas į Vokietiją. Jam pasisekė įtikinti rusus, kad jis yra kilęs nuo Hamburgo ir todėl galėjo patekti į V. Vokietiją. Penkeris su viršum metus praleidęs okupuotoje Lietuvoje, Giunteris pateikė vokiečių spaudai įdomių apie Lietuvą žinių.

Gyverimas "kolchozuose" yra neišvaiduojamai skurdus tiek žmonėms, tiek gyvuliams. Pagrindinis Lietuvos "kolchozo" žmonių maistas yra kopūstų sriuba, kurioje retkarčiais įmaišoma šiek tiek bulvių. Mėsos "kolchozo" žmonėms niekad nemato. Sekmadienių ir kitų švenčių nėra. Švenčiama tik bolševikinės revoliucijos metinė sukaktis lapkričio 6 ir 7 dienomis. Per tas dienas "kolchoze" iškeliama vėliava, būva susirinkimai su labai ilgomis agitatorių kalbomis. Žiema "kolchozo" žmonės turi dirbti miške. Daugiausia kertami medžiai statybai. Raštai gabenami į Rusiją. Rankinių pjūklų pjaunant dienos norma yra 28 kvadrat, metrai.

"Kolchozų" gyvuliai taip pat labai prastai šeriami. Dažnai gyvulių pašarui naudojami seni šiaudiniai stogai, nors netoli se lankose stovi nesuimtas supuvęs šėnas. Nuo tokio pašaro gyvuliai suliesėja, nuslėpa ir juos apninka epidemijos. Neretas atsitikimas, kai iškrinta visi "kolchozo" arkliai ir karvės.

Kai ūkininkai suvaromi į "kolchozą", tai ir jų ūkių gyvas ir negyvas inventorius taip pat atitenka "kolchozui". Bet "kolchozui" valdžia dar "dovanoja" tokį traktorių. Vėliau už tą "dovaną" atskaito iš "kolchozo" derliaus. Derlius

"kolchozuose" yra baisiai kritęs. Kaikiurie "kolchozai" iš 1 ha ploto tegauna 1 centnerį derliaus. Paprastai pati praežiausia de liaus rūšis skirama "kolchozo" žmonėms už darbą atlyginti. Kiekviename "kolchoze" yra valdžios šnipai, kuri seka, ką kas kalba ir pranešina NKVD. Daugiausia tokiais yra visoki brigadininkai

Paskutinės masinės deportacijos Lietuvoje buvo vykdomos 1950 m. rudenį. Giunteris nekartą matė deportuojamus žmones sunkvežimiuose vežamus po kokius 20 žmonių ir ginkluotos sargybos. Deportuojamieji visada būdavo didžiai nusiminę. Tarp jų būdavo vaikų, moterų, senių. Jam per tuos penkeris Lietuvoje buvimo metus netekę girdėti, kad ištremtieji atsileptų laškais arba būtų atgal sugrįžę.

Partizanų pasireiškimas nuo 1948 m. yra sumažėjęs, bet partizanai nėra išnykę. Nelabai toli nuo jo darbovietės 1949 m. partizanai likvidavo malūno valdytoją Radušauską, kuris buvo pagarsėjęs kaip aškus bolševikas ir "kolchozo" žmonių pristatytus malti grūdus dažnai pasisavindavo. Partizanai, "rekvizavę" malūne buvusius grūdus ir miltus, išdalino neturintiems ko valgyt žmonėms, o žaurųjį malūno valdytoją nubaudė augščiau bausme. 1951 m. Radviliškio milicija mėgino išvalyti nuo partizanų apylinkės miškus, bet patyrė didelių nuostolių ir tikslu nepasiekė. Pats Giunteris 1950 m. vasarą netoli Kauno kartą buvo partizanų sulauktytas. Tik paaiškėjus, kad jis vokiečių, buvęs paleistas. 1951 m. buvo iškelta Lietuvos vėliava. Buvo įtartas vienas "kolchozo" darbininkas, buvo dėl to žiauriai kankintas ir sušaudytas.

Apskritai žmonės Lietuvoje yra tylūs ir savo nusistatymo nerodo.

Iš ka'nų Giunteriui žinoma, kad juodos duonos bulkaitė kastruoa 5 rublius, batai — 150 rublių, metras šilkinės medžiagos — 200 rublių.

Lietuviai visam pasauli

● Prof. A. Maceina baigė rašyti veikalą apie antikristą, pavadintą "Mysterium iniquitatis". Vokiškasis šios knygos tekstas jau išeiktas Herderio leidyklai ir laukia savo eilės. Vieną jos skyrių įsidėjo "Stimmen der Zeit". Lietuviškas šios knygos tekstas pasirodys dar šiais metais. Po Kalėdų pradėjo rašyti naują veikalą apie šv. Pranciškų. Tai nebus Asyžiaus Neturtėlio biografija. Tai bus, kaip pats profesorius išsireiškė, šv. Pranciškaus idėjos filosofija, arba krikščionybės interpretacija šv. Pranciškaus šviesoje. Kaikuriuos veikalą ištraukos netrukus pasirodys "LAIKE". Prof. A. Maceinos sveikata pastaruoju metu yra normali ir jis niekur nesirengia emigruoti iš Vokietijos (Freiburg i. Brsg., Silberbachstr. 1).

● Dailininkas Jonas Rimša sausio 2 d. iš Rio de Janeiro grįžo į Buenos Aires, kur išbuvo 4 dienas. Plačiau apie jį sek. nr.

● Gruodžio 20 d. Chicagoje mirė buvęs vienas "Dirvos" leidyklos savininku Adomas Dundzila. Velionis su Br. Siručiu (miręs 1945 m. Tuebingen, Vokietijoje), "Dirvos" knygų leidyklą įsteigė 1918 m. ir 20 veiklos metų leidykla buvo išleidusi virš 500 lietuviškų knygų. Adomas Dundzila buvo 69 metų amžiaus, bet jau kuris laikas sirguliuo. Iš Vokietijos atvykęs į Chicago prieš metus laiko. Pa'iko žmoną, sūnų ir dvi ištėkėjusias dukteris.

● Da'l. J. Pautieniaus paveikslas "Lietuvos vasara" išskabintas Chicagos žiemos meno parodoje Drake rūmuose tarp 59 kitų autorių kūrinių.

● Pereitų metų spalio 10 d. Vokietijoje mirė Lietuvos vokiečių liuteronų bažnyčios galva Paul Tittelbacnas. Velionis turėjo 85 m. amžiaus, buvo gimęs Mintaujose, Latvijoje, bet dirbo daugiausiai Lietuvoje. Palaidotas Flegessen kapinėse.

● Febronija Kličkanaitė iš Berwyn, (JAV), atosogas praleido Puerto Rico ir Virgin salose. Ten rado vieno iš didžiausių viešbučių savininką, mokantį kalbėti lietuviškai, nes jo žmona yra lietuvaite iš J. A. Valstybių. Tuo laiku ji buvo išvažiavusi pas savo tėvus į Rochester, N. Y.

KAIP BOLŠEVIKAI IŠDAVĖ SAVO SAJUNGININKUS

IŠ PRAEJUSIO KARO PASLAPČIŲ

Dr. Richard Sorge buvo drąsus ir užsispyręs vokiečių, kuris buvo laikomas ištikimu naciams. Antrojo pasaulinio karo metu jis priėjo prie Tokio vokiečių pasiuntinybės paslapčių ir buvo nuolatinis Japonijos ministerio pirmininko kunigaikščio Fuminaro Konoye sekretoriaus draugas. Tačiau Sorge, kuris buvo Karolio Markso sekretoriaus anūkas, buvo slaptas komunistas ir labai prityręs, drąsus Kremliaus šnipas. Konoyės sekretorius, Hozumi Ozaki, buvo vienas Sorgės agentų. Prieš keleta savaičių Sorgės darbai paaikėjo. Mitsusada Yoshikawa, kuris 1944 m. nuteisė Sorge pakarti, ir generalas Ch. A. Willoughby, gen. Mac Arthuro slaptosios žvalgybos Japonijoje viršininkas pateikė smulkius įrodymus JAV kongresui apie neįtikėtina pragaištingą to šnipio veiklą.

1941 m. gegužės 20 d., Hitlerio—Stalino tarpusavio pagalbos galiojimo metu, Sorge iš Tokio per slaptą radiją pranešė Maskvai: vokiečiai sukonceitrus prieš sovietų sienos 170—190 divizijų ir birželio 20 d. puls visu frontu, didžiausias jėgas nukreipdami tiesiog į Maskvą.

IVAIRENYBĖS

● Traukinys nuveža vieną toną (1000 kg) krovinio 2 kilometre, suvartodamas tik 60 gramų anglies, arba arbatinį šaukštelį alyvos, jeigu vartojamas dyzelinis varžėžys.

● Žmogaus smegenyse yra apie 12 milijardų nervų ląstelių. Su viena kita jos yra susijusios po keleta plaukelių, taip kad susidaro kelių trilijonų rezginys. Nors kiekviena ląstelė yra atskiras savaimingas vienetas, tačiau visa šita armija taip sutartinai veikia, lyg kad būtų viena nedaloma būtybė.

● 1951 metais buvusių žemės drebėjimų jėga buvo tolygi 4 milijonams atominių bombų.

● Pusė hektaro pievos per dieną išgarina 7.000 litrų vandens.
● Pelės širdis plaka 700 kartų per minutę, o dramblio — tik 25 kartus.
● Žmogaus kūne yra tiek fosforo, kiek jo reikia 2000 degtukų pagaminti.

● Jau antra Aloyzo Barono knyga išėjo iš spaudos. Tai didelės apimties romanas iš artimos lietuviškos praeities, pavadintas "Debesys plaukia pažemiu".

● Vladas Navickas, (Kennon, Wisconsin, Box 43, USA.) "Drauge" skelbia lietuvių, išvežtų 1945 m. iš Prancūzijos į Sovietų Rusiją, sąrašą. Saraše yra 65 pavardės. Norintieji ką daugiau sužinoti, gali kreiptis aukščiau nurodytu adresu, o pavardes gali pasitikrinti "Laiko" redakcijojej.

● Iš Šakių apskr. išvežti ūkininkai Valaitis ir Valuckas iš Voniškių km., Gudaitis ir Masliauskas iš Antkainiškių km. Visi ištremti su šeimomis.

KRONIKA

● Paryžiuje išleistas naujas "Bul. Lithuanien" numeris, kuris yra įteiktas JTO rariams. Biuletėnis leidžiamas VLIKO lėšomis, redaguojamas Lietuvos atstovo Dr. Bačkio.

● Paryžiuje įvyko tarpt. krikščioniškajai kultūrai ginti komiteto posėdis, kuriame iš lietuvių dalyvavo dr. S. Bačkis. Vokiečiai ten paskleidė savo išleistą Lietuvos partizanų laišką šv. Tėvi.

● Lietuvos atstovas Paryžiuje dr. S. Bačkis buvo pakviestas pas Laisvosios Europos atstovus dr. L. Tysson ir Sz. Wright, kurie buvo atvykę iš JAV. Jie pareiškė pasitenkinimą lietuviams studentams Strasburge ir VLIKO išleistais dokumentais.

● VLIKO patarėjas kultūriniamis santykiams su užsieniū prof. J. Baltrušaitis kultūrinio atstovavimo reikalais vykstą į Zėnevą, Šveicarijoje.

● Rytų Europos, Kaukazo ir Turkestano tautų atstovų konferencija buvo suaukta Muenchene. Jos pagrindinę temą sudarė: "Sovietinė tikrovė, pavergtos tautos ir tarptautinė politika".

● Pagal JT Social. ir Ekonominės Tarybos ir Tarp. Darbo Biuro rekomendacijas bei nutarimus yra sudarytas specialus prievartos darbams tirti komitetas, kurio pirm. — indas Ramswami Mudaliar, nariai — norvegas P. Berg ir meksikietis F. Palavicini, patarėjas — šveicaras prof. Zwahlen ir sekret. — amerikietis Salkin. Jie rimtai tyrinėja visų kraštų prievartos darbus, bet svarbiausiai ima dėmesin Sovietų Rusiją.

ATSIŪSTA PAMINETI

TĖVŲ PASAKOS, Iš lietuvių liaudies pasakų lobyno parinko ir skaityti paruošė A. Giedrius. Iliustravo J. Kaminskas. Pirmosios knygos, 1951.

Žinomas pasakų rašytojas A. Giedrius čia yra surinkęs ilgesnių ar trumpesnių liaudies pasakų, kurių iš viso susidaro net 48. Tai yra tikrai vertingas įnašas mūsų knygų pasaulyje. Tėvų Pasakos turėtų būti ant kiekvieno lietuviško stalo, prie kurio sėdasi lietuvių vaikai. Bet ši knyga bus maloni ir kiekvienam skaitančiam prisiminti savo gražiausias vaikystės dienas.

Norintiems Tėvų Pasakas įsigyti "Laikas" tarpininkaus ir padės nusipirkti. Kaina 1,90 am. dol.

NAUJI LEIDINIAI

● Greitai pasirodys A. Vaižiulaičio "Ventos" leidžiamos novelės, kurioms įvadą parašė prof. J. Brazaitis, ir "Valentinos" romano II-ji laida.

● Jau pasirodė A. Sabaliauskio "Nuo Imsrės iki Orinoko" kelionės nuotykių aprašymai. Išleido "Venta". Bus gaunama "LAIKO" red.

● Chicagoj meniška'i išleistas B. Sruogos "Kazimieras Sapiega", taip pat V. Augustino daugiau kaip 100 meniškų Lietuvos vaizdų rinkinys.

● Dr. J. Grinius parašė 3 veiksmy dramą iš partizanų ir NKVD gyvenimo pavadintą "Žiurkių kamera".

● Myk. Vaitkus išleido novelę iš bolševikų okupacijos Lietuvoje "Čirkšas siaube". Išleido "Vaga".

● Prieš šventes J.A.V. bėse pasirodė V. Nėmunėlio "Meškiukas Rudnosukas" ir "Pietų vėjelis".

● "Dirva" išleido B. Gaidžiūno atsiminimų knygą "Vieneri metai ir viena savaitė".

● LKK Chicagoje išleido J. Jankaus "Pirmąjį rūpestį".

Lietuvių Tremtinių Archyvas

Viso pasaulio lietuvių spaudai buvo pranešta apie veikiančią Lietuvių Tremtinių Archyvą. Šiam Archyvui VLIKO Vykdomosios Tarybos Lietuviybės Išlaikymo Tarybos Valdytojas nustatė statutą. Statutas susideda iš 16 punktų, kuriame be administracinių santykių nustatymo yra ir visiems žinotini dalykų. Minėtame statute Archyvas, iki šiol vadintas Lietuvių Tremtinių, Archyvu, bus vadinamas Pas. Liet. Archyvu. Jis veikia Vliko Vykdomosios Tarybos Lietuviybės Išlaikymo Tarybos žinioje ir priklausomybėje. Archyvui vadovauja minėtos Istaigos paskirtas direktorius.

Pasaulio Lietuvių Archyvo (sutrumpintai PLA) tikslas — rinkti ir saugoti lietuvių istorinę medžiagą, esančią už Lietuvos teritorijos sienų. Darbas vedamas ta kryptimi, kad iš jo ateityje išsivystytų trys įstaigos: archyvas, biblioteka ir muziejus. Kiekvienas Archyvu atsiųstas dalykas laikomas paaukutu, jei kitaip nebuvo susitarta.

Archyvo išlaikymo lėšas sudaro: VLIKO, PLB ir kitų organizacijų subsidijos, pavienių asmenų aukos, paikimai. Archyvas, gavęs šį statutą, įeina į normalias darbo vėžes. Jo užsibrėžto tikslo vykdymo sėkmingumas yra pasaulio lietuvių rankose. Iš visų laukiamo istorinės medžiagos. Tik visi po šapelį surinkę didelių skruzdėlyną.

Istorinę medžiagą siųsti šiuo adresu: Pasaulio Lietuvių Archyvas 2601 W. Marquette Road Chicago 29, Ill. — U.S.A.

LIETUVOS PLOTAS TARP 1919 IR 1946 M.

PAGAL NAUJAUSIUS PROF. K. PAKŠTO APSKAIČIAVIMUS

1920-1924 m. tarptautinių sutarčių nustatytas plotas	88.111 kv. km.
1920 m. spalio mėn. lenkų kariuomenės įsiveržimu sumažintas Lietuvos plotas (Vilniaus netekus)	55.670 kv. km.
1939 m. kovo 22 d. vokiečiams pagrobus Klaipėdą liko	52.822 kv. km.
1939 m. spalio 10 d. atgauta Vilnijos dalė, 6.880 kv. km.	59.602 kv. km.
1940 m. rugp. 3. d. Gudijos atstovams pasiūlius, grąžinta trys sklypeliai (2.647 kv. km.) su švenčionimis, Dieveniškium, Druskininkais	62.249 kv. km.
1941 m. vokiečiai atėmė Druskininkus ir Dieveniškį, o pridėjo Ašmenos ir Svierių apskrit.	67.190 kv. km.
1944-1945 m. sugrįžę rusai atėmė Ašmeną ir Svierius, bet sugrąžino Klaipėdos kraštą	65.197 kv. km.
1945 m. Potsdamo konferencijoje rusai atskyrė Mažąją Lietuvą su Karaliaučium (15.850 kv. km.), pasiryžę padidinti Sovietinę Lietuvą	81.047 kv. km.
Taiigi visa sutarčių atribota etnografinė Lietuva, su Gudijai laikinai prijungta dalimi (18.303 kv. km.) bet be Suvalkų trikampio	99.350 kv. km.

ŠIMTAS ANTIKOMUNISTINIŲ STRAIPSNIŲ

Pats didžiausias ir įtakingiausias Urugvajaus dienraštis "El Dia" įsidėjo savo bendradarbio K. Čibiro-Verax šimtinį straipsnį serijoje "Ką slepia stalininė uždanga".

"El Dia" yra valdančios partijos, vadinamų batlistų konservatorinio sparnu organas, žinomas savo liberaline kryptimi ir griežta linija antikomunistinėje kovoje. Turėdamas savo vedamųjų straipsnių bendradarbių tarpe mūsų tautiečių, šis dienraštis su ypatingu palankumu daug dėmesio skyrė Lietuvai, jos situacijai, troškimams ir kovoms. Nė vienos kitos pavergtos tautos laikraštiniškai negalėjo šio dienraščio skiltimis tiek naudotis, kiek Veraxas, ko jam, rodos, pavydi, nevien raudonieji...

Kitas dienraštis, atspausdinęs Veraxo dar daugiau straipsnių, yra "El Pueblo" Buenos Airese, Argentinoje. Dažnai pasitaiko, kad minimo autoriaus mūsų bylai tarnaujantys straipsniai tuo pačiu laiku pasirodo net keliose sostinėse: Buenos Airese, Montevidejuje, Caracase ("La Religión") ir kitur.

Šioje idėjinėje kovoje mūsų tautietis K. Čibiras-Verax nekarta buvo įžuliai šmeižiamas komunistinio fronto bendrininku, bet taip pat laimėjo daug ir pripažinimo bei populiarumo ypač intelektualiniuose P. Amerikos sluoksniuose.

Jo knygos ir straipsniai cituojami Argentinose ir Urugvajaus įžymių autorių, skaityti per radiją, palankiai recenzuojami.

Rašytojas K. Čibiras

ta spaudoje. Jis laikomas sovietinės tikrovės, jos problemų ir kėslų kompetentingu žinovu. Kaip toks, Veraxas tarptautiniu mastu nusipelnė kovoje prieš bendrąjį priešą - bolševizmą.

Pereinamoji stovykla į aną pasaulį

Šitaip pavadino savo rūmus patys Varelio senelių prieglaudos gyventojai. —Nenustebkite, — sako jie savo svečiams iš BALFO. — Mes palaidojam po vieną šių namų gyventoją į dieną. Tai jau kaip ir taisyklė. Spalio mėn. palaidojom daugiau kaip trisdešimtį. Ir mes rekordus mušam...

Varel senelių prieglauda viena didžiausių Vokietijoje. Net iš kitų kraštų atvykę turistai, ypač tie, kurie domisi socialine krašto tvarka, užsuka pažūrėti šito "senelių miesto", prigludusio žaunuose mūruose daugiau kaip 1.000 žilaplaukių galvų.

Lietuviškų dūšių ten yra apie 90. Jie gyvena vokiečių globoj, turi nemokamą butą, maistą, tik drabužių negauna. Vedusiųjų pora į mėn. gauna DM 10,— viengungiai DM 7,— kišenpinigių.

—Koks čia civilizacijos išradimas — juokaujama, žiūrėdami į katilėlius, kuriuos seneliai sau pasidarė iš tuščių skardinėlių, ir vietoj rankenos persirišo virvele.

—Nėra ko čia juoktis, ponai, — pykteli 75 metų senutė. — Skardinė dar iš Lietuvos. Joje lietuvišką sviestą vežiausi.

—Kad jūs, mamyt, būtumėt ją pilną auginsių atsivežė, — erzina kitas.

—Ką čia tavo auginsiai prieš lietuvišką sviestą — nenusileidžia senutė.

Klausiam, ką jiems virtuvėje į tuos katilėlius įdeda.

Pietums kasdien maždaug tas pats: sriuba, bulvės su lupykom, padažas. Šiaip duoda dienai 25 gr. margarino, 25 sviesto, 30 gr uogienės, 25 gr. dešros. Vakarienei beveik kasdien gaunam košė. Visa būtų pusė bėdos, tik duonos neištenkam: burnai duoda kepaluką (1 kg) į savaitę.

Kepaliukas duonos į savaitę... Ir prieš mūsų akis švysteli sunkiųjų karo metų atminimas, kai atsibsdavom namktim ir nedavalgę negalėdavom užmigti. O jei sapnuodavom, tai ne ką kitą, kaip kvepiančią šviežią Lietuvos laukų duoną — duoną ligi soties...

Pasigaunam lietuvių senūnų H. Spilmaną. Klausiam, kiek yra tokių senelių, kurių jokių artimųjų užjūriuos neturi. Senūnui nercikia sąrašų sklaidyti, atpila tuoj visų nelaimingųjų pavardes su visom smulkmenom:

—Štai jums Pranė Gerulytė, 60, sunkus skilvio liginis, chroniškas tulžies uždegimas. Buvusi mokytoja, bibliotekos vedėja Suvalkijoje. — Senukai Nevodmskiai, tiek seni ir silpni, jėg nepajėgia iš kambario išeiti. — Šimkų pora. 93 ir 87, turi Amerikoj vaikūs, bet tie jų negloboja. — Gedvilienė Juzefa, 78. Viktoras Blindžė šiuo metu guli miesto liginėje. Buvęs suaugusių gimnazijos Kaune mokytojas, po to dirbo draudimo įstaigoj. Dabar atsigulė su naujai atsivėrusiu tbo procesu — greičiausiai dėl nedavalgymo. — Šlukaitis, 75, ūkininkas nuo Vilkaviškio. — Mykolas Jagutis nuo Kretingos, vienas "jauniausių" prieglaudos gyventojų, 45. Čia pateko, kadangi serga nuomariu, yra našlys, o vaikai iš rusų zoneš žinoma, nepasiskardena.

—O kaip reikalai su vaistais ir apskritai medicinine globa?

—Kiekvienam "jaunikaičiui" šitoj prieglaudoj, — šypsoi senūnas — reikalinga vynuoginis cukrus širdžiai palaikyti ir nors truputis jodo nuo sklerozės apsiginti. Tačiau nei vieno nei antro iš vadovybės negaunam, — sako esą per brangūs dalykai...

Jau buvom bedėkoj senūnui ir bekišą pieštukus į kišene, kaip jis lyg ir pyktelėjo:

—Taj manot, ponai, kad žmogus tik duona gyvas? Mes dar kai ką ant širdies turim: va, latviai, rusai ir kiti savo skoningas ir jaukias skaitykles turi, yra ką atvažiuojantiems turistams parodyti ir patiems dūšių atgaivinti. O mes nieko neturim — jokios bibliotekėlės, jokios lietuviškos staltiesės ar kilimėlio, jokios juostos...

—O laikraščių? —Prieglauda kaip tokia niekas nėra užsakes ir nesuonia, nei iš Amerikos nei iš čia. Jei kas gauna Tremtį ar amerikoniškus laikraščius, tai yra draugų ar gminių asmerinis patarnavimas. Pamatytumėt, kaip yra pas latvius...

Taip praėjo su jais besišnekant vienas spalio subatvakaris. Sekmadienio rytą nueinam į bendras prieglaudas pamaldas. Lenkų kunigas Evangeliją paskaito ir vokiškai. Tą dieną — tai buvo jų eilė — per Mišias giedoję lenkai. Tačiau pamaldom pasibaigus, kopytelėj praskamba lietuviškas "Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė..." Lyg kur nors Suvalkijos lygumų bažnytkaimy...

Ant kopytelės altoriaus dega simboliškai 5 žvakės — nuo kiekvienos katalikiškos prieglaudoj gyvenančios tautos po vieną. O kai spalio vakarais aidėja ražančiaus pamaldos toj pačioj kopytelėj, kiekviena tauta kalbėjo po paslaptį sava kalba...

Sunkia širdim palikom Varel prieglaudą — 1000 gyventojų miestelį, kuriame kasdien varpai palydi į Anapus po vieną užmirštą ir vienišą būtybę ir kuriame nėra tų kas pasitinka praėvį kiekviename kad ir mažiausiame kaime: ly: spindinčių vaikiškų akių ir vaikiško juoko. Tai miestas be vaikų...

Karliaučius Paverstas "Vakarų Pylimu"

Karliaučius, 700 metų senumo miestas, karo metu buvo paverstas griuvėsiu. Jam teko pervyventi žiaurios oro puolimus, bet dar žiauresnį rusų užėmimą. Dr. H. Deichmanas, kuris yra akišvaidis tų įvykių liudininkas, rašo: "Pirmieji pasirodė rusų kareiviai su automatais, žaukdami: Uri, uri, davai! Ir visur kitur ejo girti rusai, reikalaudami degtinės, žiedų, laikrodžių ir moterų..." Balandžio 20 d., rašo minimasis gydytojas, Elzbieta liginėje po įprasto "uri, uri, davai!" be jokios atodairos išprievartavo kat. vienuos seseris, o pačią liginę padegė. Keli rusai buvo įsiveržę į Gailistingumo liginę, kur dr. Unterbergeris darė sunkią gimdymo operaciją. Rusai atėmė iš jo įrankius. Jis tik vargingai galėjo baigti operaciją, bet rusai po to pacientę nusitraukė nuo operacijos stalo ir čia pat išprievartavo. Dr. Unterbergeris to negalėjo išlaikyti ir, pasitraukęs į savo kambarį, nu-

V. NEMUNELIS

ATSIMENU NAMELĮ

O atsimenu namelį
Aš gimtinį savo,
Kur motulė prie ratelio
Supdamu niūniavo.

Ir dainelė ta lopšinė,
Ta daina motulės,
Ir šiandieną man ausyse
Skamba čiučia liūlia.

Čiučia liūlia, mažutėli,
Auk greičiau, užauki —
Ir Tėvynei, ir Dievulis
Tavęs jauno laukia.

Kai išklystu į pasaulį,
Platų begalinį,
Tėviškėlės atminimas
Man laimužę mini...

Kai į saulę pasižiūriu,
Vakaro saulužę,
Man ji primena, kaip gyvą,
Mylimą motužę.

Ir kasdien regiu tą kaimą
Tą namelį savo,
Kur gyvenimo palaima
Man lopšy liūliavo.

Venecuelos Lietuvai Pas Kardinalą F. Spellman

1951 m. gruodžio mėn. 6, 7 ir 8 dienomis Venecueloje lankėsi New Yorko arkivyskupas kardinalas Francis J. Spellman, Venecuelos valdžia, bažnytinė hierarchija ir visuomenė priėmė didįjį svečių su visu iškilmingumu. Iš Kolumbijos sostinės Bogotos iki Venecuelos sostinės Caracas jis buvo parvežtas specialia ten nusiųsta Venecuelos prezidento orlaiviu eskadrile; vėliau, atvykus, paskelbtas vyriausybės garbės svečias ir apdovanotas Išlaisvintojo Simono Bolivaro, auksčiausio ordeno medaliu.

Gruodžio 7 d. 10 val. ryto kardinalas Spellman priėmė Venecuelos Lietuvos Centro Valdybos pasiųstą lietuvių delegaciją iš penkių vyrų ir dviejų mergaičių apsiėmusių tautiniais rūbais. Venecuelos lietuvių kapelionas, kun. A. Sabaliauskas delegacijos vardu perskaitė trumpą adresą, kuriame buvo pasveikintas kardinalas ir prašomas užtarti vergiją kenčiančią mūsų tautą.

Meniškai pagamintas pergamininis dailininko Jezerisko adresas, įdėtas į puošnius odinius viršelius, buvo įteiktas kardinalui.

Savo atsakymo žodyje kardinalas Spellman pasigėrėjo Venecuelos lietuvių sveikinimu, pareiškė, jog visur lietuvių veikla seka su ypatinga simpatija ir grįžęs į N. Yorką pažadėjo visose progose prisiminti mūsų Tautos bylą. Savo kalboje pasakė, jog pavergtosios Lietuvos klausimu yra plačiai kalbėjęs su U.S.A. prezidentams ir dabartiniu metu kan. prof. Končiči artimai bendradarbiaujant, tės toliau pradėtąjį darbą iki Lietuvos bus laisva.

Pažymėtina, kad iš visų Venecueloje gyvenančių svetimtųjų tik vieni lietuviai panaudojo šią progą paprašyti įtakingąjį kardinalą R. Spellman paremti Lietuvos bylą.

Ar žinai kad:

● Paukščių take yra apie 40 milijardų žvaigždžių. Visatoje yra milijardai tokių paukščių takų.

● Žmogaus kūnas išorinį 200 laipsnių Celsijaus karštį gali pakelti ne daugiau kaip pusketvirtos minutės. Atominės bombos sukeltas karštis yra bent 20 kartų didesnis, bet tetrunka tik dalį sekundės. Tėdėl svarbu yra apsisaugoti nuo pirmosios atominės bombos sukeltos karščio bangos. Patirta, kad juodožiai mažiau pakelia didelį karštį, negu balieji žmonės, nes juoda spalva sugeria šilimos spindulius daugiau, negu balta.

sizudė. Dabar Karaliaučius paties Stalino įsakymu yra paverstas Vakarų tvirtove. Pavadintas jis Kaliningradu ir jame sutelkta moderniausia aviacija, kavalerija, tankai ir kitos kariuomenės dalys. Laukai prie Karaliaučiaus paversti kariuomenės pratimų aikštėmis. Rusų daliniai, kaip ir kitos trisdešimt sovietinės Rytų Vokietijos divizijos, yra karo sudėty. Per Karaliaučių visą laiką į Vakarų rėda vagonai, ant kurių užrašyta "maisto produktai", bet kuriuose veža šau'menis ir kitus karui reikalingus daiktus.

Statomas milžinas lėktuvnešis

Jau seniai J.A.V. norėjo statyti milžiną lėktuvnešį, kuris galėtų nunešti lėktuvus į kiekvieną pasaulio kraštą, kur tik siekia vandenys. Tačiau tik šiais metais toks milžinas pradėtas statyti, nes Korėjos karas parodė, kad jis yra nepa-keičiamas. Mažesnių lėktuvnešių jau buvo ir anksčiau, bet jie nebuvo pakankami atvežti reikiama skaičių lėktuvų. Dabartinis didžiausias lėktuvnešis "Midway" gali aptarnauti tik dvimotorius lėktuvus, o naujasis superlėktuvnešis galės lengvai nešti ir keturmotorius bombonešius. Jo denio ilgis bus 1.040 pėdų, o plotumas bus 252 pėdų, kai tuo tarpu ankstesnis turėjo tik 136 pėdas. Jis turės daug naujų įrengimų, pvz. keltuvų-salą. Ta "sala", reikalui esant, galės nusileisti žemiau denio lygio ir netrukdyt lėktuvų judėjimui. Pats laivas tada bus vairuojamas radaro pagalba, o lėktuvai — radio, televizijos ir kitų aparatų pagalba.

Angaro denis bus didesnis ir pritaikytas didesniems lėktuvams. Bus tenai 4 ar 5 keltuvai, kurie pakels lėktuvus į denį. Superlėktuvnešio tonazas bus 59.900 tonų ir didžiausias greitis 33 mazgai per valandą. Jo mašinos bus garų varomos turbinos, galinčios išvystyti 260.000 arklių jėgų, tai reiškia 30% daugiau, negu iki šiol buvęs didžiausias

lėktuvnešis. Patrankos bus pagerintos ir turės 5 colius ir 40 mm. Superlėktuvnešis prieš ataką saugos jo paties nešami lėktuvai ir laivų palydovų patrankos. Lėktuvai, kuriuos turės superlėktuvnešis, yra kol kas paslaptis. Jie bus didesni ir sunkesni, negu iki šiol buvę. Superlėktuvnešis galės aptarnauti lėktuvus, sveriančius iki 50 tonų. Tai yra B-29 ketur motorio bombonešio svoris. Lėktuvų denis galės atlaikyti iki 500.000 svarų sunkumo smūgius.

Be lėktuvų, superlėktuvnešiai galės nešti sunkių bombų ir net atominės bombos, o jų apsaugai bus sprausminiai naikintuvai, kurių skridimo greitis bus 3000 mylių ir kovos - veikimo apimtis 1.500 mylių. To milžino superlėktuvnešio bombonešių eskadronas bus skraidomoji kovos jėga, turinti nepaprastą pajėgumą. Tokie bombonešiai, pakilę nuo lėktuvnešio prie Norvegijos krantų, galės skristi į Maskvą. Iš rytų Viduržemio jūros pakilęs bombonešių eskadronas galės pasiekti tolimas Rusijos vietas už Uralo. Svarbiausia, kad lėktuvnešio jėgos, plaukiojančios Atlante ar Viduržemyje, galės pulti Rusiją iš bet kurios karinės Europos pakraščio vietos.

Tačiau tas milžinas dar tik dabar pradėtas statyti ir manoma, kad bus baigtas 1954 m.

Ilgo Gyvenimo Paslapis

Higienos, medicinos ir chirurgijos mokslo milžiniška pažanga bei kylas bendras žmonių gerbūvis žmonių gyvenimą ilgina. Vidutinis žmogaus amžius Prancūzijoje buvo: viduramžiais — 14 metų, 1779 m. — 28 m., 1800 — 1825 m. — 32 metai, 1850 m. — 37 metai, 1881 m. — 40 metų, 1926 m. — 45 metai (vyrams) ir 49 metai (moterims), 1946 m. — 54 metai (vyrams) ir 59 metai (moterims).

Pastebėta, kad tarp augimo ir gyvenimo ilgumo yra tam tikras ryšys. Pvz. arklys, kuris suauga per 4 metus, gyvena 25 — 30 metų. Briedis, kuris subręsta per 6 metus, gyvena 35 — 40 metų. Iš šių stebėjimų ir skaičių mokslininkas Buffon padarė išvadą, jog gyvenimo laikotarpis yra septynis kartus ilgesnis, negu augimo laikotarpis. Taigi žmogaus vidutinis amžius turėtų būti 140 metų. Tačiau iki šiolei vidutinis žmogaus gyvenimo laikotarpis vis dar tebratinka psalmininko nurodytą 70 metų ribą.

Silpna sveikata, kuri yra priežastis dažnų ligų, nekluduoja ilgą amžių sulaukti. Voltaire, pvz., rūpestingai prižiūrėjo savo silpną sveikatą ir sulaukė gilios senatvės. Michelangelo, kuris mirė turėdamas 89 metus, savo amžiuje sunkiai sirgo nemažiau kaip 14 ar 15 kartų.

Nėra specialios maisto rūšies, kuri žmogaus amžių prailgintų. Tyrimais nustatyta, kad viena šimtamečių dalis buvo vegetarai, kiti mėsos mėgėjai. Vieni daug pasninkaudavo ir pabadaudavo, kiti mėgdavo daug valgyti. Tik viena galima užtikrinti: besaikiškumas yra amžiaus trumpintojas. Gyvenimas saiko reikalauja visame. Tad siekimas aukso

vidurio yra kelrodis tam, kas nori ir pasenęs jaunatvės privalumais ilgai naudotis.

Pašventinta Nauja Spausluvė Brooklyne

Iki š. m. balandžio 15 d. buvę apleisti ir nejuokūs Brooklyno centre namai, tėvų pranciškinų atsidėjimu, rūpesčiu bei darbu, geros valios katalikams parėmus, per palyginti labai trumpą laiką pasidarė lietuvių kultūros didingų židinių, he-tyvybės išlaikymo ir ugdymo tvirtovė. Greta "Darbininko" tėvai pranciškonai čia leidžia mokslo ir kultūros žurnalą "Aidus" ir "Šv. Pranciškaus Varpelį". Per trumpą laiką įtaisytoj modernioj spaustuvej spausdinamas moksleivijos mėnraštis "Ateitis", karių laikraštis "Karys", ir atliekami kiti spaudos darbai. Teisingai vienas vienuolyno šventinimo iškilnių dalyvis pastebėjo:

—Tik šitokios tvirtovės gali sulaukti bedieviškojo bolševizmo antplūdį. Tik šitokie lietuviškos židiniai gali išlaikyti gyvą lietuvių išėjivios tautinę dvasią.

Šventę sudarė 3 dalys: iškilmingos pamaldos, vienuolyno pašventinimas ir iškilminga vakarienė.

Iškilmingos pamaldos buvo Apreiški-mo parapijos bažnyčioje. Šventinimo apeigas atliko vysk. R. A. Kearney.

Vakare Apreiški-mo parapijos salėje įvyko iškilminga vakarienė. Pranciškonų pr vinciolas tėvas Vaškys per Voice of America vakarienės metu perdavė kenčiančiai ir kovojančiai Lietuvai pranciškonų pažadą dirbti Dievo garbei dirbant Lietuvos naudai. Jis prašė anapus geležinės uždangos esantį lietuvių ištverti ir nenuleisti rankų.

Šventės proga buvo išleistas specialus "Darbininko" numeris su pačios šventės iškilnių aprašymu ir vaizdais.

JUOKAI PRO AŠARAS

Okupuotoje Lietuvoje kad ir labai prispausti mūsų tautiečiai nepameta ju-moro jausmo ir dažnai pasijuokia pati-kimųjų tarpe iš savo mažiau kultūringų pavergėjų. Žemiau suminėti lietuviško ju-moro pavyzdžiai buvo papasakoti vi-sai neseniai iš Lietuvos į Švediją pabė-gusių lietuvių.

*
—Nuvažiavo po karo Trumanas pas Staliną į Kremlį. Pavalgė skanius pietus, po pietų dar išgėrė arbatos ir sako: —Dėkui už arbatą.

—Kodėl tik už arbatą, jei suvalgei vi-sus pietus? — klausia nustebęs Stali-nas.

—Tągi matai, tavorščiau, — paaiškina Trumanas: — Sviestas, kumpis, duona — visa tai iš Amerikos, tik arbatą rusų, todėl už ją ir dėkoju.

*
—Nuvažiavo rusų Ivanas į Ameriką, žiūri į dangoraižius kraipo galvą ir vis niekaip negali suprasti. Tada vienas iš praėvųjų jį ir klausia: —Ko tu taip stebiesi, ar dangoraižių aukštumu?

—Ne, ne tai man rūpi, — atsako jam Ivanas: — pas mus yra jų ir aukštesnių, tik man rūpi, kaip tuos visus trofėjus

(pergalės grobį) reikės nuleisti žemyn. Kam juos taip aukštai iškėlėte?

Tada tik praėvius suprato, kad rusui rūpi, kaip visus tuos daiktus reikės nusigabinti žemyn ir parsivežti į Rusiją. Lietuviai patys savo akimis matė, kaip po šio karo rusai iš Vokietijos vežė transportą po transporto prisidėję viso-kių spintų, pianinų, komodų ir kitokių daiktų, kuriuos net Lietuvoje siūlė žmo-nėms keisti į samagoną ar "vodką".

*
"Lietuvoje šiandien plačiai pasakoja-ma, kodėl tik rusai laimėjo pasauliniame konkurse premiją už geriausią pa-veikslą "Badas". Niekur pasaulyje ge-resnio ikvėpimo tokiam paveikslui nupie-šti nerasi, kaip Sovietų Rusijoje, iš kar apsisikarmaliavę elgetos nuolat plūsta į baigiamą išgrobtį Lietuvą, kuri jų aky-se dar ir šiandien yra "Mažoji Amerika".

Daug visokių juokų pasakojama Lie-tuvoje ir apie "savanorišką" vidaus pa-skolos laktų pirkimą, apie visokiausias "soclenktynes", kurios nuolat skelbia-mos įvairiausiomis progomis: spalio re-voliucijos, Lietuvos prijungimo prie Ru-sijos, gegužės pirmosios ir t. t. ir t. t. Tokių "lenktynių" išdava — džiova, sveikatos paūrimas ir nemokamos atosto-kas laimėjo pereitaji.

